

Lixo de Luxo, unha alternativa ao sistema, dentro do sistema. Para colectivizar a sustentabilidade

Ester (Eo) Mañoso Sierra e Alicia Corral Mosquera*

Da man das redes sociais e das formas de comunicación propias dos tempos da inmediatez, coámonos na comunidade de Compostela coa nosa proposta Lixo de luxo, unha iniciativa a prol da reutilización e de resistencia ao sistema capitalista, que depende do noso consumo, co obxectivo de facer as alternativas sustentables máis ao alcance do pobo.

Mobles ao lado dun colector en Compostela · Lixo de Luxo

É moi difícil loitar contra o sistema do malgastar, do usar e tirar e do consumo excesivo desde a individualidade. Coma en calquera outra loita por un mundo máis xusto, temos que organizarnos e crear outros sistemas que faciliten os esforzos das persoas concienciadas e dispostas a adaptar a súa vida en prol de xerar un menor impacto ambiental, xa que de forma individual é menos efectivo e desgasta moito máis. A contaminación e a crise climática son problemas complexos e a súa solución non depende dun único factor, senón que se compón de moitas pezas que deben traballarse conxuntamente, coma unha engrenaxe, que nos conduza a todas as persoas na mesma dirección. Con esta enerxía naceu o Proxecto Xerminando e a súa comunidade Lixo de Luxo, que humildemente tentan formar parte desa engrenaxe.

"Hoxe en día, Lixo de luxo é toda unha comunidade formada por máis de 12.200 persoas en Compostela"

O Proxecto Xerminando colleu forma cando Ester comprobou abraída, grazas a unha colega e uns titoriais de Internet, que era posible, accesible e relativamente fácil facermonos nós mesmas as nosas compresas de tea reutilizables con materiais que se adoitan ter na casa (camisas ou sabas de algodón, unha toalla e a tea dun paraugas, un refugallo ben fácil de atopar por Compos-

tela). Parecíanos un concepto revolucionario que non podía quedar entre as catro paredes onde esas primeiras comprestelas (compresas de tea feitas en Compostela) foron confeccionadas. Tiñamos que facer algo para difundilo!

E é que a pesar de estarmos rescatando as compresas de tea usadas antigamente, o certo é que a nosa xeración creceu sen contacto ningún con esa opción, necesaria para recuperar unha maior soberanía sobre as nosas formas de vida máis sustentables e sobre a xestión da

Creación dunha comprestela · Proxecto Xerminando

nosa hixiene menstrual. A través de obradoiros organizados para difundir as habilidades de facer cada unha a súa compresa lavable, Alicia uniuse ao proxecto.

Como vou deixar que algo cun claro futuro útil morra no lixo?

Dende un inicio, Proxecto Xerminando fomentou a economía circular. Ademais de aproveitar os materiais da nosa contorna, promoveu a cultura da troca para adquirir as súas compostelas ou asistir aos seus obradoiros. Desta maneira, moitos materiais que non tiñan moi bo futuro tomaban unha nova vida, mais pouco a pouco démonos conta de que a cantidade de cousas e comida que se tiran non era abarcable para un pequeno proxecto coma Xerminando. Así, dunha pregunta coma a que encabeza esta parte do artigo, foi nacendo a comunidade de Lixo de luxo nas redes sociais, que consegue mostrar que o que é un lixo para unhas pode ser un luxo para outras. Propostas con percorrido en Latinoamérica ou Brasil, onde a xente pasa fotos de "encontracións" na rúa ou "lixos con estilo", foron inspiración para este novo grupo, que se artella a través de Facebook, Telegram e Instagram (esta última en pendente reanimación) desde o ano 2018, baixo a seguinte descrición: "Deixar que algo cun claro futuro útil morra no lixo? Se atopas algo xenial, e non o pensas usar, sube foto e indica lugar para que outras poidan aproveitalo, co obxectivo de xerar cada vez menos impacto ao recuperar cousas do lixo en vez de mercalas/consumilas".

*"Reutilizar, reciclar e reorientar
aforraría ata un 80% a
contaminación por plásticos"*

Hoxe en día, Lixo de luxo é toda unha comunidade formada por máis de 12.200 persoas, para unha poboación coma a de Santiago de Compostela de 99.835 (segundo datos do Instituto Galego de Estatística, 2023). Está xestionada por unha equipa de moderadoras -feminino plural rigoroso, xa que foron só mulleres as que se prestaron voluntarias para colaborar coa moderación dun grupo que crecía e crecía, e que agora son esenciais para mantelo vivo-. Na gráfica 1, xerada automaticamente por Facebook, observamos, unha vez máis, que as cuestións de coidado da terra son máis populares entre o xénero feminino. En Proxecto Xerminando, ademais dunha visión ecoloxista, temos en conta estas cuestións a través dunha perspectiva social, grazas ao aprendido nos activismos e ás compas coas que compartimos eses espazos. Tentamos transmitir estes valores na comunidade de Lixo de Luxo e escoitar os colectivos oprimidos aos que non pertencemos, para facermonos tamén conscientes dos privilexios que podemos habitar.

Cunha media de 12,58 publicacións ao día (360 publicacións na última semana), a través de Lixo de luxo a xente xa non só comparte fotos do que atopa na rúa, senón que, sobre todo, ofrece cousas das que se quere desfacer e ás que quere dar unha nova vida a través doutras persoas. Hai quen tamén aproveita para informar de algo que anda buscando e, así, evitar todo o que implica mercar un obxecto novo: extracción de materia prima, produción do produto, excesivo empaquetado, transporte...

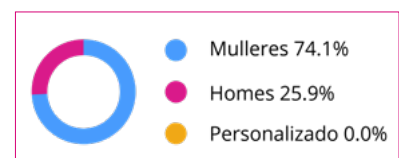

Mostra de obxectos que se procuran reaproveitar a través de Lixo de Luxo · Facebook Lixo de Luxo

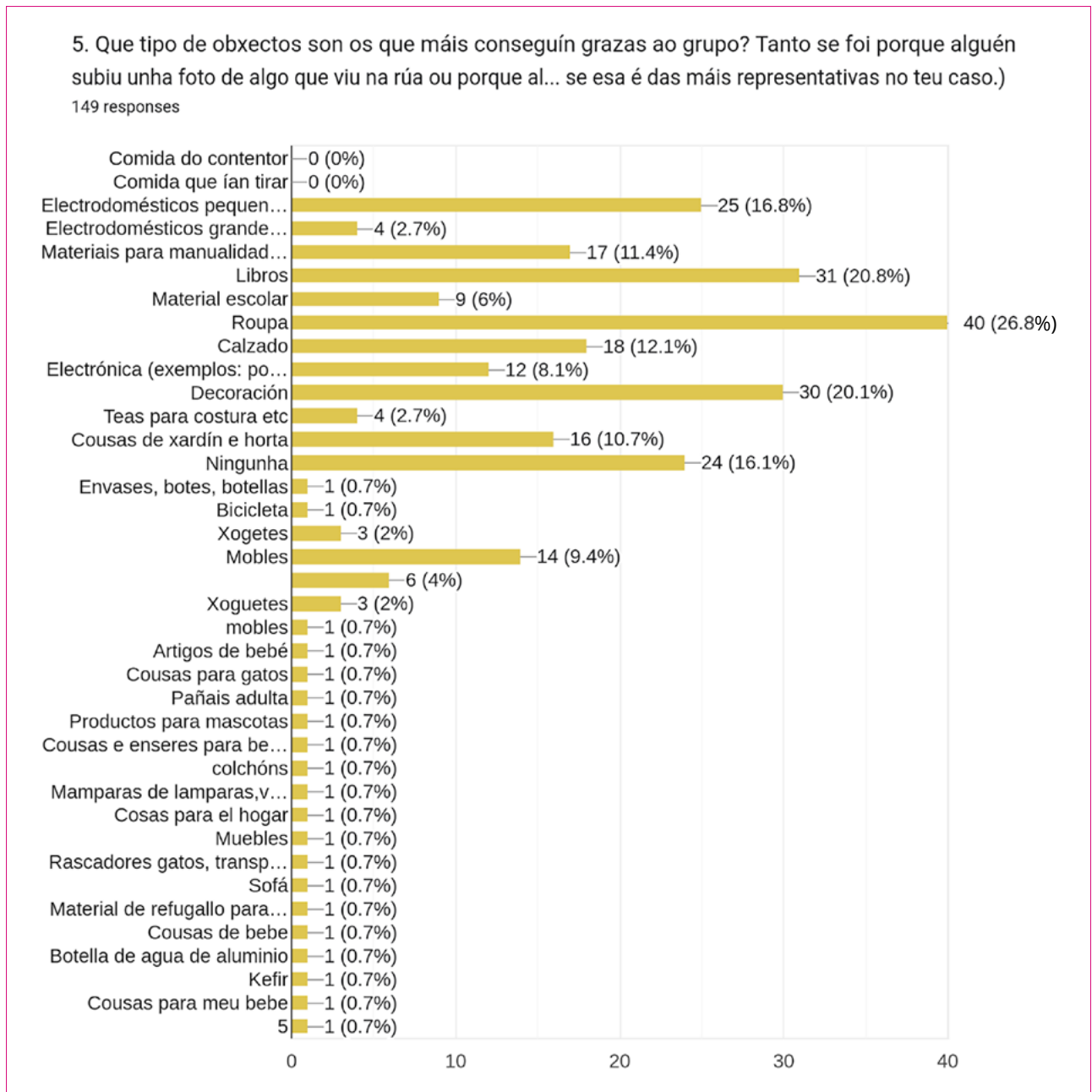
e un sen fin de longos movementos. Debido á presión do constante crecemento co que nos asfixia o capitalismo, as cousas adoitan transportarse dunha punta a outra do mundo, a pesar de termos alternativas máis ecolóxicas ao carón das nosas casas. Lixo de luxo é unha opción onde todos estes movementos se eliminan, así como a xestión de residuos que tería lugar se ese obxecto non entrase a circular na comunidade Lixo de Luxo.

Roupa e mobles, o máis aproveitado en Lixo de Luxo

O máis reaproveitado en Lixo de Luxo, como podemos ver na gráfica 2 xerada a partir dunha recente enquisa feita ás persoas usuarias en abril de 2024, é roupa, co que contribuímos a paliar un dos maiores problemas medioambientais dos nosos tempos, xa que o consumo de roupa baixo as regras da moda rápida disparou a cantidade de bens que se producen e que se tiran. Soamente o 1% da roupa usada é reutilizada, segundo datos da Organización das Nacións Unidas, que tamén sinala que reutilizar, reciclar e reorientar aforraría ata un 80% da contaminación por plásticos no mundo. Ademais, o

Gráfica 1. Xénero das persoas que participan no grupo Lixo de luxo · Facebook

Gráfica 2. Tipo de obxectos que máis conseguen as persoas usuarias a través de Lixo de luxo · Gráfica xerada a través dunha enquisa propia

consumo téxtil por habitante medio da Unión Europea require de 400 m² de solo, 9 m³ de auga e 391 km de percorrido das materiais primas, o que causa unha pegada de carbono duns 270 kg CO₂, en base a datos da Axencia Europea de Medio Ambiente.

Á contra, a comunidade Lixo de Luxo contribúe á moda lenta. Pouco a pouco, as prendas non usadas van saíndo dos armarios para acadar unha nova vida. Logo da roupa, o que maior saída ten en Lixo de Luxo é o mobiliario, outra das industrias máis contaminantes: cada ano desbótanse ao redor de 10 millóns de toneladas de mobles por parte de particulares e de empresas en Europa (datos da Axencia Europea de Medio Ambiente).

En definitiva, Lixo de Luxo achega o seu gran de area para un menor impacto ambiental, ao ofrecer á comunidade compostelá ferramentas alternativas para o reaproveitamento, ademais de inspirar outras cidades e

vilas a crear novos grupos de Lixo de Luxo e expandir unha iniciativa ecoloxista coma esta. Da enquisa desenvolvida entre as nosas usuarias, podemos concluír que o grupo serve, ademais, como ferramenta de concienciación para o reaproveitamento e de refuxio para aquelas persoas que xa estaban concienciadas, mais tamén cansas de nadar contracorrente para procurar reducir a súa pegada ecolóxica individual. Mais, como dixemos, a solución non depende só de comportamentos persoais. Cómpre sermos creativas para presionar a quen ten poder para cambiar os sistemas enfermos que consomen a terra. Organicémonos, colaboremos! Estamos abertas a unir forzas!

*Ester (Eo) Mañoso Sierra, creadore do Proxecto Xerminando e Lixo de Luxo.
Alicia Corral Mosquera, socia colaboradora.